

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Juanito Gallastegi Duñabeitia

*Durango,
Bizkaia (1933)*

Aurkibidea

Biografia

1933an jaio zen Durangoko [Kalebarrian](#). Ama Elorrioko San Juan kaleko Goikoerrotakoa zuen eta aita Arriandiko (lurreta) Txorrondonekoa; seme bakarra da. Gerra garaian Ibarruriko (gaur egun Muxika) Unda auzoko Aurtenetxe baserrian egon ziren ebakuatuta. Ostean, gurasoek zuten zapata-denda aurrera joan ziren bizitzen; "Mario oinetakoak" denda bere gurasoena zen. Umetan Santa Susanan, Jesuitetan eta San Frantzisko aurreko akademian aritu zen. 14-15 urtegaz Comillasera (Kantabria) joan zen abadetzarako ikasketak egitera: sei urte Seminario Txikian eta 7 urte Unibertsitatean (3 filosofiakoak eta 4 teologiakoak). Bigarren mailan hasi zenez, 12 urtez egon zen bertan. 5 urtez lurreta eta Oromiñoko abadea izan zen, Markina aldera joan zen arte. 11 urtez Markinako eskola profesionalean egon zen bizitzen eta eskolak ematen, eta, aldi berean, Etxebarriko abade-laguntzaile legez. Hamaika urte hoietatik azkeneko bostetan, Barinaga eta Geriako parroko moduan ere bai. 1975ean heldu zen Elorrion, lehenengo apaiz laguntzaile eta gero, urteetan, parroko. Elkarrizketa egin zitzaionean oraindik ere Elorrion eta Atxondon zerbait laguntzen zuen, orain bezala, eta Elizbarruti mailan liturgiako eta beste itzulpenak egiten ari zen eta da. Mezak latinez ematetik euskaraz ematerako jauzi hori bizi izan zuen. lurretako abade zela, Arrate irratian "Oiztik Anbotora" izeneko irratsaioa zuzentzen zuen beste abade lagun batekin. Durangoko "[Anboto](#)" herri-aldizkariko

Zintak

DUR-022

- **Proiektua:** Durangoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data:** 2010-03-09
- **Iraupena:** 93 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elortza, Kepa

DUR-066

- **Proiektua:** Durango 1936
- **Elkarrizketatzailea(k):** Elkartea, Durango 1936
- **Data:** 2013-06-21
- **Iraupena:** 23 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elkartea, Durango 1936
- **Emalea:** Elkartea, Durango 1936

Pasarteak

1. Lehen oroimena, bonbardaketa

- **Erref:** DUR-022/002
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 00:04:38. **Bukatu:** 00:07:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Umetako lehen oroimena: Durangon bonbardaketa izan zen egun bat. Astoen gorpu erdibituak gogoan ditu; eta beraiek "Achicorias Momoitio" lantegiko zakuen ostean gordeta egon ziren, abioiak bonbak jaurtitzen zituzten bitartean.

2. Historia liburu gezurtiak

- **Erref:** DUR-022/003
- **Iraupena:** 0:03:14. **Hasi:** 00:07:42. **Bukatu:** 00:10:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolara herritik kanpo

Laburpena:

Comillasen ikasten ari zela, historiako liburuak esaten zuten Durango gorriek erre zutela. Berak kontatu zion irakasleari Durangon zer gertatu zen benetan.

3. Elorrioko gudariak Intxortara bidean

- **Erref:** DUR-022/004
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:10:56. **Bukatu:** 00:13:02

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Ohiturak eta bizimodua » Katak

Laburpena:

Gogoan ditu Elorrioko gudariak Intxortara bidean, herriko emakumeek negar batean agurtzen zituztela. Orduan ikasitako abesti bat kantatzen du.

4. Gerra baretu zenean, berriro etxera

- **Erref:** DUR-022/006
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:17:53. **Bukatu:** 00:20:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Igorretik, Durangoko Kalebarriko euren etxera itzuli ziren. Oinetako-denda bat zuten (Mario oinetakoak) eta geroago denda ingurura bizitzera joan ziren. Santa Susanako eskolan hasi zen, mojekin.

5. Mojen eskolan

- **Erref:** DUR-022/007
- **Iraupena:** 0:03:29. **Hasi:** 00:20:00. **Bukatu:** 00:23:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Eskola denborako gaiztakeriak. Eusebio Bilbao soinu-jole itsua. Mojen izenak gogoratzen ditu. Mojen oroitzapen onak ditu.

6. Euskaldunak izan, baina erdaraz berbetan

- **Erref:** DUR-022/008
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:23:29. **Bukatu:** 00:25:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Lehenengo izan zituen liburuak Silabario Moderno eta Cat´n Moderno izan ziren. Euskara zegoenik ere ez zen aipatzen eskolan. Durangon kalean erdaraz egiten zen. Gero jakin du umetako lagun asko euskaldunak zirela. Jesuitetan ikasten gauza berdina suertatu zitzaion: gehienak euskaldunak ziren, baina euren artean erdaraz egiten zuten.</p>

7. Jesuitetan euskara ezberdinak ezagutu zituen

- **Erref:** DUR-022/009
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:25:19. **Bukatu:** 00:27:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Arzallus, Aranzadi, Altuna eta abar izan zituen eskolakide, eta orduan konturatu zen euskaldunok era ezberdinetan mintzatzen ginela. Lekeitiar irakasle batek, Patxi Kortabitarte, euskaldun ikasleei euskaraz zuzentzen zitzaien.

8. Euskara bigarren mailako hizkuntza

- **Erref:** DUR-022/010
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:27:53. **Bukatu:** 00:30:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Inork ez zuen euskaraz berba egiten, ezta eskolan eta ezta kalean ere. Konplexuarena-eta Durangon gerra aurretik igaro omen zen. Durangoko alde batzuk euskaldunagoak ziren beste batzuk baino. Euskara etxean erabiltzen zen. Modernotasuna erdararekin lotzen zen, eta baserria, ganaduak, simaurra eta holako gauzak euskararekin.

9. Jesuita ikasketak

- **Erref:** DUR-022/011
- **Iraupena:** 0:03:42. **Hasi:** 00:30:50. **Bukatu:** 00:34:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa

Laburpena:

Elorriko parrokoak oso hitzaldi onak ematen omen zituen, baina ez zekien euskaraz berba egiten. Seminarioko barneko ikasleek gero Xabiererra joango ziren, jesuita izateko. Eguneko ikasleak berriz, Jesuitak Tuteran zuten ikastetxera joatea izango zuten. Kanpora joatea nahi ez zutenentzako, Durangon akademia bat jarri zuten.

10. Unibertsitatera aberatsak bakarrik

- **Erref:** DUR-022/012
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:34:32. **Bukatu:** 00:37:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa

Laburpena:

Xabierreko eskolak jesuitek ordaintzen zituzten, baina Tuterakoak nork bere poltsikotik ordaindu behar zituen. Garai hartan unibertsitatera dirudun jendea bakarrik joaten zen.

11. 12 urte Comillasen ikasten

- **Erref:** DUR-022/013
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:37:00. **Bukatu:** 00:39:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa

Laburpena:

<p>14 urterekin Comillaseko unibertsitatera joan zen ikastera. Euskal Herritik, Espainia eta Amerikatik etorritako ikasleak ikasten zuten bertan, abade izateko. 12 urtez ikasi zuen Juanitok Comillasen.</p>

12. Comillasen ikasle guztiak sotanadun gizonezkoak

- **Erref:** DUR-022/014
- **Iraupena:** 0:03:03. **Hasi:** 00:39:10. **Bukatu:** 00:42:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa

Laburpena:

Elizako unibertsitate bi zeuden orduan: Salamancakoa eta Comillasekoa. Filosofia, Teologia eta Eliz Legedia irakasten zuten Comillasen. Ikasleak gizonezkoak ziren, eta sotanaz janzten ziren. Etxera joaten zirenean ez zuten satana janzten, baina arropa beltzez jantzi behar izaten ziren.

13. Calahorrako ikasleak

- **Erref:** DUR-022/015
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:42:13. **Bukatu:** 00:43:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa

Laburpena:

Calahorrako ikasleak apezpikutzak bidalita joaten ziren. Ikasleak oso ikastunak omen ziren.

14. Luzia Sagastasola

- **Erref:** DUR-022/016
- **Iraupena:** 0:03:24. **Hasi:** 00:43:43. **Bukatu:** 00:47:07

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Etxeko eta lagun arteko giroak bultzatu zuten Juanito, besteak beste, abade izatera. Luzia Sagastasoloaren istorioa kontatzen du. Aparteko emakumea omen zen.

15. Kataluniarrak eta euskaldunak

- **Erref:** DUR-022/017
- **Iraupena:** 0:03:58. **Hasi:** 00:47:07. **Bukatu:** 00:51:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa

Laburpena:

Comillasen hainbeste toki ezberdinetako ikasleekin batera ikastea eta bizitzea oso aberasgarria omen zen. Harreman horrek euskaldunak euskaldunagoak egin zituela uste du Juanitok. Kataluniarrak ezin zuten ulertu Euskal Herriko jendeak euskara ez ezagutzea.

16. Francoren garaiko kristautasuna

- **Erref:** DUR-022/018
- **Iraupena:** 0:04:36. **Hasi:** 00:51:05. **Bukatu:** 00:55:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

Espanian kristautasuna eta Franco batera zihoazela zirudien, baina Euskal Herrian ez zuten hori horrela ikusten. Diaz Merchan gotzainarekin izandako elkarrizketa bat. Orduan katolikoa eta Franco zalea izatea gauza bat zela sinestarazi nahi zuten.

17. Dotrina; bekatuak

- **Erref:** DUR-022/019
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:55:41. **Bukatu:** 00:58:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Dotrina erdaraz ikasi zuen. Kristautasunean gauza batzuk nahitaez aldatu behar direla uste du. Bekatua zer den azaltzen du.</p>

18. Konfesatzea eta errezoak

- **Erref:** DUR-022/020
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:58:46. **Bukatu:** 00:59:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Konfesatzea eta errezoak.</p>

19. Santu izan nahi zuena

- **Erref:** DUR-022/021
- **Iraupena:** 0:04:01. **Hasi:** 00:59:55. **Bukatu:** 01:03:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa

Laburpena:

Solesmesera joaten ziren kantu gregorianoak ikastera. Santu izatea nahi zuen ikaskide bat joan zen berarekin. Honek egiten zituen gauza bitxiak azaltzen ditu.

20. Iurretan zegoela 'kleromotoa' sinatu zuen

- **Erref:** DUR-022/023
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 01:04:07. **Bukatu:** 01:06:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

Seminarioa bukatuta, Iurretara etorri zen apaiz lagunkide, eta Oromiñoko ardura ere hartu zuen. 'Kleromotoa' (abadeen ikara) etorri zenean, Franco eta elizaren arteko harremana salatzeko agiri bat sinatu zuten ehundaka euskaldun abadek, Juanito tartean. Francok desterratu nahi izan zituen. Kleromotoan parte hartu zuten abade guztiak euren tokietatik mugitu zituzten. Juanito Iurretatik Etxebarriera eraman zuten.

21. Etxebarritik Elorriora

- **Erref:** DUR-022/024
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 01:06:12. **Bukatu:** 01:08:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

<p>Etxebarrira joan eta 11 urtez egon zen bertan, apaiz lagunkide. Barinagako eta Geriako ardura ere izan zien bost urtez. Elizakoa zen eskola profesionalean bizi eta klaseak ematen zituen. Hemendik Elorriora joan zen, 1975. urtean, apaiz lagunkide hasi eta bertako parroko izaten bukatzeko.</p>

22. Mezak euskaraz eta abadeak sotanarik gabe

- **Erref:** DUR-022/026
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 01:10:16. **Bukatu:** 01:13:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Juanito mezak ematen hasi zenean, latinez ematen zituen. Kontzilioa ospatu zenean, 1960ko hamarkadan, mezak euskaraz emateko aukera ireki zen. Abadeak sotanarik gabe ibiltzeko eskubidea ere jaso zuten. Euskara Liturgia Batzordea sortu zuten elizan. Euskara batuaren sorrera ere hor nonbait izan zen.

23. Liturgia euskaraz

- **Erref:** DUR-022/027
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 01:13:34. **Bukatu:** 01:15:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Gazteak euskara batuaren aldekoak ziren, baina nagusiak ez. Azkenean erdibideko konponbidea aurkitu zuten. Euskal Herri osoko abadeak hartu zuten parte Euskara Liturgia Batzordean.

24. Mezak norberaren hizkuntzan hobeto

- **Erref:** DUR-022/028
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 01:15:09. **Bukatu:** 01:18:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Lan asko izan zuten liturgia aldaketa horretan. Juanitori ez zitzaion asko kosta latinetik euskarara aldaketa hori egitea.

25. Eskolak ere euskaraz

- **Erref:** DUR-022/029
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 01:18:17. **Bukatu:** 01:20:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Elorrion meza batzuk erdaraz ematen zituen. Markinako eskolan euskaraz irakasten hasi zen Juanito.

26. Meza baino, arrosarioa

- **Erref:** DUR-022/030
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 01:20:51. **Bukatu:** 01:22:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Meza latinez ematen zenean, abadeek besterik ez zuten meza ulertzen. Toki batzuetan, meza ematen zen bitartean, fededunak arrosarioa errezatzen zuten.

27. Irakasgaiak latinez

- **Erref:** DUR-022/031
- **Iraupena:** 0:04:02. **Hasi:** 01:22:48. **Bukatu:** 01:26:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa

Laburpena:

Filosofia eta teologiako irakasgai batzuk latinez ikasten zituzten. Juanitok bere tesina, euskararen jatorriari buruzkoa aurkeztu zuen (erdaraz).

28. Elorrioko berbeta

- **Erref:** DUR-022/034
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 01:30:15. **Bukatu:** 01:33:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Elorrioko berbaera eta Durangokoa ezberdinak dira, ez bakarrik hitzen bukaeretan, doinuan ere bai. Berba gutxi batzuk badira Elorrion erabili eta Durango aldean erabiltzen ez direnak. Berrizko eta Zaldibarko berbetak.

29. Martxoaren 31ko bonbardaketa

- **Erref:** DUR-066/001
- **Iraupena:** 0:03:46. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:03:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

30. Aita preso Bilbo, Iruñea eta Mirandan

- **Erref:** DUR-066/002
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:03:46. **Bukatu:** 00:06:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

31. Gallastegitarren ideologia eta osaba Gillermo

- **Erref:** DUR-066/003
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:06:47. **Bukatu:** 00:08:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

32. Francok herriak hartzean ospakizunak eta eurek Pelayo

- **Erref:** DUR-066/004
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:08:24. **Bukatu:** 00:10:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

33. Euskeraz etxean, erderaz eskolan eta kalean

- **Erref:** DUR-066/005
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:10:23. **Bukatu:** 00:12:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

34. Aitaren anaiak ere preso edo soldadu

- **Erref:** DUR-066/006
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:12:27. **Bukatu:** 00:15:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

35. Aitaren osaba Felix Gallastegi fusilatua

- **Erref:** DUR-066/007
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:15:04. **Bukatu:** 00:17:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

36. Zigorgabetasunaz eta egiaz

- **Erref:** DUR-066/008
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:17:02. **Bukatu:** 00:19:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak

Laburpena:

37. Comillasko apaiztegian Durangoko bonbardaketaz

- **Erref:** DUR-066/009
- **Iraupena:** 0:03:12. **Hasi:** 00:19:18. **Bukatu:** 00:22:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-02-20

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com